

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМ. С.З. ГЖИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРНОГО РОЗВИТКУ
КАФЕДРА ЗЕМЕЛЬНОГО КАДАСТРУ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи

освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

на тему: **«Покращення організації інвентаризації земель
сільськогосподарського призначення на території
Іршавської територіальної громади Закарпатської області»**

Виконав: студент, групи ЗВ-62(Маг)
Спеціальність 193 Геоземіа та землеустріі
(шіфр і назва напрямі підготовки, спеціальності)

Володимир Завалій
(прізвище та ініціали)

Керівник: к.е.н., доц. Степан Радомський

Рецензент: Юрій Дума

ДУБЛЯНИ – 2025 р.

Міністерство освіти і науки України
**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
 БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМ. С.З. ГЖИЦЬКОГО**
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРНОГО РОЗВИТКУ
 Кафедра земельного кадастру

Освітній ступень _____ магістр _____

Напрямок підготовки _____
(шифр і назва)

Спеціальність _____ 193 «Геодезія та землеустрій» _____
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. завідувача кафедри
земельного кадастру

(підпис)
 д.е.н., проф. Таратула Р.Б.
 “ _____ ” _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)
 1. Тема проекту (роботи) _____

керівник проекту (роботи) _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата		Відмітка про виконання
		завдання видав	завдання прийняв	
З охорони навколишнього середовища				

7. Дата видачі завдання “ ____ ” _____ 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	При мітка
1.	Отримання завдання (складання програми, підготовка плану пояснювальної записки та картографічних матеріалів для дипломної роботи). Вивчення рекомендованої літератури за темою ДР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану об'єкту дослідження.		
2.	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).		
3.	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи. Розробка питань з охорони праці та захисту населення. Розробка питань з охорони природи написання економічної частини роботи, висновків і пропозицій з реалізації роботи. Кінцеве редагування пояснювальної записки, оформлення кінцевого варіанту роботи та інших графічних матеріалів, які представляються до захисту в ЕК.		
4.	Кінцеве оформлення дипломної роботи (здача пояснювальної записки керівнику ДР, виправлення його зауважень; проведення антиплагіатної перевірки, здача ДР на рецензування, кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).		
5.	Підготовка до захисту в ЕК. Попередній захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником ДР, виправлення зауважень у графічній частині).		

Студент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1.Огляд нормативно-правової бази за темою магістерської роботи.....	7
1.1.Форми власності на землю.....	7
1.2.Органи, які уповноважені представляти державу у земельно-правових відносинах з державною формою власності	11
1.3.Землі сільськогосподарського призначення.....	13
Висновок до розділу.....	15
2. Законодавче та нормативно-правове забезпечення процесу інвентаризації земель.....	17
2.1. Характеристика об'єкту.....	17
2.2. Нормативно-правова основа проведення інвентаризації.....	19
2.3. Методика інвентаризації земель та склад документації з інвентаризації земель	21
2.4. Інвентаризація земель сільськогосподарського призначення.....	28
Висновок до розділу.....	30
3. Інвентаризація земель сільськогосподарського призначення державної форми власності на території Іршавської міської ради.....	31
3.1. Інвентаризація земель сільськогосподарського призначення за межами населеного пункту на території Іршавської міської ради	31
3.2. Поділ проінвентаризованої земельної ділянки сільськогосподарського призначення, розташованої за межами населеного пункту на території Іршавської міської ради Закарпатської області	33
3.3. Використання земель сільськогосподарського призначення державної форми власності.....	35
Висновок до розділу.....	37
4. Організація та економічне обґрунтування робіт.....	38
Висновок до розділу.....	46
5. Охорона навколишнього природного середовища.....	47

Висновки.....	50
Список використаних джерел.....	52
Додатки.....	58

АНОТАЦІЯ

«Покращення організації інвентаризації земель сільськогосподарського призначення на території Іршавської територіальної громади Закарпатської області» В. Завалій. – Кваліфікаційна робота. Кафедра земельного кадастру. – Дубляни, Львівський НУВМБ, 2025.

66 сторінок текстової частини, 4 таблиці, 6 додатків, 4 малюнки, 63 використаних джерел літератури, мультимедійна презентація.

Кваліфікаційне дослідження присвячене питанню проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення державної форми власності. У послідовності досліджується право власності на землю в Україні, нормативно-правова документація здійснення інвентаризації земель, правовий статус земель сільськогосподарського використання. Проведено аналіз інвентаризації земель сільськогосподарського використання державної форми власності на території Іршавської територіальної громади Закарпатської області. Дані пропозиції щодо використання права узуфрукту для земель сільськогосподарського використання державної форми власності.

Ключові слова: інвентаризація, земельна ділянка, право власності, землі сільськогосподарського використання, узуфрукт.

ВСТУП

Актуальність теми. Земельна реформа – це комплекс економічних, правових, організаційних й технічних заходів, які спрямовані на забезпечення вдосконалення земельних відносин, перехід до нового земельних відносин, що відповідає характеру регульованої соціально-орієнтованої ринкової економіки України.

Головною суттю земельної реформи було створення умов для рівноправного розвитку різних форм господарювання на землі за рахунок перерозподілу земельних ресурсів з одночасною передачею їх у колективну і приватну власність. Вона забезпечує формування різнофункціональної економіки, раціональне й ефективне використання і охорону земель.

При здійсненні земельної реформи докорінно змінюються форми власності на землю, структура землекористування й землеволодіння в аграрному секторі. Земельна реформа потребує проведення широкомасштабних ринкових перетворень.

Основне завдання полягає у тому, щоб за допомогою правових норм, фінансових та економічних чинників, було забезпечено здійснення робіт з землеустрою, визначити напрями і структуру використання земельних ресурсів, морально й матеріально зацікавити їх у проведенні міроприємств відносно захисту і відтворення продуктивної сили земель, а також підвищити відповідальність усіх суб'єктів господарювання за неефективне й нераціональне використання земельних ресурсів і якісний склад ґрунтів.

Об'єктом дослідження – є проінвентаризовані контури, за межами м. Іршава на території Іршавської міської територіальної громади.

Предметом – є аналіз інвентаризації земель сільськогосподарського використання державної форми власності на території Іршавської міської територіальної громади.

Мета дослідження включає: здійснення аналізу проведення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення державної форми власності, використання й подальший поділ проінвентаризованих територій.

Завдання дослідження складається з:

1. Аналізу проведення інвентаризації земель с/г використання державної форми власності й поділ проінвентаризованого контуру даної категорії земель державної форми власності.
2. Дослідження форм власності на земельні ділянки, поняття с/г земель і їх нормативно-правової бази.
3. Визначення економічних показників від здійснення інвентаризації земель.

Кваліфікаційна робота включає: анотацію, вступ, шість розділів (огляд законодавчої бази за даною темою; законодавче й нормативно-правове забезпечення процесу інвентаризації; аналіз інвентаризації земель с/г призначення державної форми власності на території Іршавської міської територіальної громади; організацію й економічне обґрунтування робіт; охорона навколишнього середовища), висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Форми власності на землю

У відповідності до статті 70 Земельного Кодексу України суб'єктами права власності на землю є:

- юридичні особи й громадяни – на землі приватної власності;
- територіальні громади, котрі реалізують це право на пряму або через органи місцевого самоврядування – на землі комунальної власності;
- держава, котра реалізовує це право через відповідні органи державної влади – на землі державної власності [1].

Земельні ділянки безпосередньо є об'єктами права власності на землю.

Земельна ділянка являє собою частину земної поверхні з встановленими межами, відповідним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами і кадастровим номером. Право власності на земельну ділянку поширюється в її межах на ґрунтовий шар, а також на водні об'єкти, багаторічні насадження і ліси, які на ній знаходяться.

За Земельним кодексом України [1] в нашій державі встановлено дві форми земельної власності, а саме:

- публічна власність, котра охоплює комунальну і державну власність;
- приватна власність, котра поширюється на власність фізичних осіб і недержавних юридичних осіб.

Громадяни України можуть набувати право власності на земельні ділянки на основі:

- придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни і іншими цивільно-правовими угодами;
- безоплатної передачі з земель комунальної і державної власності;
- прийняття спадщини;
- приватизації земельних ділянок, котрі були надані раніше у користування;

Іноземні громадяни й особи без громадянства можуть набувати права власності на земельні ділянки у наступних випадках:

- придбанні за договором купівлі-продажу, міни, даруванні, іншими цивільно-правовими угодами;
- викупу земельних ділянок, на котрих розміщені об'єкти нерухомого майна, котрі належать їм на праві власності;
- прийняття спадщини. Землі с/г призначення, котрі прийняті у спадщину іноземними громадянами, а також особами без громадянства, на протязі одного року підлягають відчуженню.

Юридичні особи можуть набувати у власність земельні ділянки для підприємництва у випадках:

- внесення земельних ділянок до статутного фонда;
- придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни і іншими цивільно-правовими угодами;
- прийняття спадщини;
- виникнення інших підстав, які передбачені законодавством.

Комунальною власністю є землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ і міст.

В комунальній власності перебувають усі ділянки в межах населених пунктів, не включаючи землі приватної й державної власності, а також земельні ділянки за їх межами, де розташовані об'єкти комунальної власності.

Територіальні громади можуть набувати землю в комунальну власність у випадках:

- примусового відчуження земель у землевласників з мотивів суспільної необхідності й для суспільних потреб;
- передачі ТГ земельних ділянок державної власності;
- прийняття спадщини;
- придбання за договором купівлі-продажу, міни, дарування і іншими цивільно-правовими угодами;

- виникнення інших підстав, які передбачені законодавством.

Усі землі України, крім земель комунальної й приватної власності перебувають в державній власності. Право державної власності на землю реалізується й набувається державою в особі Кабміну України, Ради міністрів АР Крим, обласних, Київської й Севастопольської міських, районних державних адміністрацій у відповідності до законодавства.

Держава набуває права власності на землю у наступних випадках:

- відчуження земельних ділянок у землевласників для суспільних потреб;
- придбання за цивільно-правовими угодами;
- конфіскація земельних ділянок;
- прийняття спадщини;
- передачі у власність держави земельних ділянок комунальної власності ТГ.

Суб'єктами права спільної власності на землю – є громадяни й юридичні особи. Суб'єктами права спільної власності на земельні ділянки ТГ – є обласні й районні ради.

На праві спільної сумісної власності земельна ділянка належать тільки громадянам.

В спільній сумісній власності перебувають земельні ділянки:

- членів ФГ, якщо інше не передбачається угодою між ними;
- співвласників житлових будинків;
- подружжя;
- співвласників багатоквартирних будинків.

Володіння, користування й розпорядження земельними ділянками спільної сумісної власності здійснюється за договором чи законом.

Земельний кодекс України визначив цілий ряд перехідних положень, котрі відносяться до права власності на землю. Так, на термін до 01.01. 2018 р. громадяни й юридичні особи можуть набувати право власності на с/г землі

загальною площею до 100 га. Ця площа може збільшуватись у випадку успадкування земельних ділянок відповідно до законодавства.

При цьому землевласнику відшкодовують її вартість. Колишній землевласник ділянки, котра була викуплена для суспільних потреб, має право звернутися до суду з позовом про визнання недійсним чи розірвання договору купівлі земельної ділянки й відшкодування збитків, котрі пов'язані з купівлею, якщо після купівлі земельної ділянки буде встановлено, що її не використовують для суспільних потреб.

Органи місцевого самоврядування й державної влади мають право викупу земельних ділянок, що перебувають у власності юридичних осіб й громадян для суспільних потреб, а саме:

- для будівель, споруд й інших виробничих об'єктів комунальної і державної власності;
- для національної безпеки і оборони;
- для розміщення дипломатичних представництв міжнародних організацій і іноземних держав;
- для будівель і споруд органів державної влади і місцевого самоврядування;
- для об'єктів природно-заповідного й іншого природоохоронного призначення;
- для майданчиків відпочинку, міських парків й інших об'єктів загального користування, котрі потрібні для обслуговування населення;
- для будівництво й обслуговування лінійних об'єктів, об'єктів енергетичної і транспортної інфраструктури.

Землевласник, не пізніше року до майбутнього викупу, повинен бути письмово попереджений відповідним органом, що приймає рішення про її викуп. Викуп земельної ділянки здійснюється зі згоди її власника. Вартість земельної ділянки встановлюється згідно експертної і нормативної оцінки земель, що здійснюється за Методикою, котра затверджена КМ України.

Особа, в котрої було примусово відчужено земельну ділянку, має законне право вимагати повернення цієї земельної ділянки. У випадку неможливості повернення відчуженої земельної ділянки землевласнику, за його бажанням надається інша земельна ділянка. Сама земельна ділянка може конфіскуватися виключно за рішенням суду у випадку, обсязі і порядку, відповідно до законодавства.

1.2. Органи, уповноважені представляти державу в земельно-правових відносинах із державною формою власності

Земельні правові відносини – це суспільні відносини, котрі виникають в сегменті взаємодії суспільства з довкіллям і врегульовані нормами земельного права.

Через земельні правові відносини виявляють ступінь ефективності і реальності земельно-правових норм, оскільки різні правовідносини становлять механізм дії правових норм, у котрому поведінка суб'єктів права скерована у потрібне для суспільства русло. [2].

В державній власності перебувають всі землі нашої держави, крім земель комунальної й приватної власності.

Право державної власності на землю набувається і реалізується державою в особі Кабміну України, Ради міністрів АР Крим, обласних, Севастопольської і Київської міських, районних державних адміністрацій у відповідності до Закону.

Право державної власності на землю – це сукупність правових норм, котрі охороняють і закріплюють належність землі народу України в особі органів державної влади, а також встановлюють умови порядку і придбання державної власності, визначають повний перелік земель, що не можуть надаватися у приватну чи комунальну власність [3].

Повноваження органів, що представляють державу у земельно-правових відносинах з державною формою власності, регулюються Земельним кодексом України.

У відповідності до ст. 13 Земельного кодексу, до повноважень Кабміну України у галузі земельних відносин відноситься[1]:

- а) реалізація державної політики у галузі охорони й використання земель;
- б) забезпечення виконання і розроблення загальнодержавних програм охорони і використання земель;
- в) викуп земельних ділянок для суспільних потреб;
- г) розпорядження землями державної власності у межах, котрі визначені даним кодексом;
- д) організація ведення ДЗК, а також державного контролю за використанням й охороною земель, здійснення землеустрою;
- е) встановлення порядку здійснення моніторингу земель;
- є) внесення до Верховної Ради України пропозицій відносно зміни й встановлення меж міст і районів;
- ж) вирішення ряду інших питань у галузі земельних відносин відповідно з Законом.

У відповідності до ст. 17 Земельного кодексу, до повноважень місцевих державних адміністрацій у галузі земельних відносин відноситься:

- а) розпорядження землями державної власності у межах, котрі визначаються цим кодексом;
- б) участь у розробленні загальнодержавних і регіональних програм з питань охорони й використання земель;
- в) координація проведення землеустрою й державного контролю за охороною і використанням земель;
- г) викуп земельних ділянок для суспільних потреб у межах, котрі визначені законодавством;
- д) підготовка висновків відносно зміни й встановлення меж сіл, селищ, районів і міст;

е) контроль за використанням коштів, що надходять у порядку відшкодування втрат с/г та л/г виробництва, котрі пов'язані із вилученням земельних ділянок;

є) координація та контроль за діяльністю державних органів земельних ресурсів. [1].

1.3. Землі сільськогосподарського призначення

У відповідності до Земельного кодексу України, землі с/г призначення - це землі, котрі надані для потреб сільського господарства чи призначаються для цих цілей. Це найважливіша із усіх дев'яти категорій використання земель.

До складу земель с/г призначення відносять:

- с/г угіддя (рілля, сінокоси, б/н, пасовища й перелоги);
- нес/г угіддя (господарські шляхи і прогони, ползахисні лісові смуги і інші захисні насадження, господарські будівлі та дворами, землі тимчасової консервації) [1].

До складу земель с/г призначення входять також особливо цінні землі з ґрунтами з високою родючістю, а саме: чорноземи нееродовані суглинкові на лесових породах, темно-сірі опідзолені та чорноземи опідзолені на лесах, лучно-чорноземні несолонцюваті суглинкові, підзолисто-дернові суглинкові, бурі гірсько-лісові середньоглибокі, дернові глибокі ґрунти Закарпаття, а також коричневі ґрунти Південного узбережжя Криму.

Особливо цінні землі підлягають збереженню, охороні і відтворенню їх родючості у процесі с/г використання.

Також, до складу земель с/г призначення входять земельні ділянки для випасання худоби і сінокосіння. В разі необхідності, за бажанням територіальних громад у порядку землеустрою, може здійснюватись перерозподіл земельних ділянок сіножатей й пасовищ, з метою зближення громадських сіножатей і пасовищ до населених пунктів.

Земельним кодексом встановлюється правовий режим земель с/г призначення з метою недопущення виведення із с/г обороту цих земель, а

також забезпечення підвищення й збереження їх родючості в поєднанні з найбільш раціональним і ефективним господарським використанням. [4].

Для будівництва промислових підприємств земельні ділянки нес/г призначення надаються зі згоди власника землі.

До складу правового режиму земель с/г призначення відноситься:

- надання земель у користування і власність;
- надання прав громадянам й юридичним особам відносно користування земельними ділянками;
- вилучення земель с/г призначення із користування;
- визначення обов'язків с/г землекористувачів.

Землі сільськогосподарського призначення передають у власність чи надають в користування:

- громадянам - для ведення ОСГ, садівництва, городництва, випасання худоби і сінокосіння, а також для організації ведення товарного с/г виробництва;
- навчальним закладам і с/г науково-дослідним установам, сільським ПТУ і загальноосвітнім школам - для навчальних та дослідних цілей, пропаганди передового досвіду, для ведення сільського господарства;
- с/г підприємствам - для організації ведення товарного с/г виробництва;
- нес/г підприємствам, організаціям й установам, об'єднанням громадян і релігійним організаціям - для ведення ОСГ.

У разі ліквідації комунального чи державного с/г підприємства, установи, організації, землі, котрі перебували у їх постійному користуванні, підлягають поверненню власнику.

Громадяни набувають право власності на земельні ділянки с/г призначення у випадках:

- придбання за договором купівлі-продажу, дарування, міни та іншими цивільно-правовими угодами;
- безоплатної передачі із земель комунальної і державної власності;

- приватизації земельних ділянок, котрі раніше були надані їм у користування;
- отримання у спадщину;
- виділення в натурі земельної частки внаслідок здійснення паювання земель недержавних аграрних підприємств.

Громадяни України можуть одержувати земельні ділянки для ведення ОСГ без створення юридичних осіб. Використання земель ними проводиться відповідно до законодавства.

Громадянам, із земель права комунальної і державної власності, передаються у власність чи оренду земельні ділянки для ведення індивідуального чи колективного садівництва.

Об'єднанням і окремим громадянам надають в оренду земельні ділянки для городництва із земель комунальної і державної власності. Закладання багаторічних насаджень на землях, котрі надані для городництва, а також для спорудження споруд і капітальних будівель не допускається. У разі необхідності можуть будуватись тимчасові споруди для захисту від негоди і зберігання інвентарю.

Підприємства та організації нес/г сфери можуть придбати у власність землі с/г і іншого цільового призначення для ведення підсобного господарства. Підприємства переробної галузі і харчової, фізичні особи, які займаються переробленням с/г продукції, можуть отримувати у власність с/г землі з метою створення сировинної бази.

Вилучення земель с/г призначення для місцевих й державних потреб перебуває під особливим контролем держави. [4].

Висновок до розділу 1

У цьому розділі було проаналізовано нормативно-правову базу по темі кваліфікаційного роботи. Також, досліджено форми права власності на земельні ділянки, підстави припинення й виникнення права власності на землю за земельним законодавством нашої держави, визначено повноваження органів, котрі уповноважені представляти державу у земельно-

правових відносинах. Досить Деталізовано розглянуто категорію земель с/г призначення, проаналізовано їх склад й нормативно-правове регулювання використання даної категорії земель.

РОЗДІЛ 2

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ І ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ

2.1. Характеристика об'єкту.

Іршавська міська об'єднана територіальна громада – це об'єднана територіальна громада в Україні, у Хустському районі Закарпатської області. Адміністративний центр розташований в місті Іршава.

Площа становить 309,5 кв.км. Населення - 35895 осіб (2022р.).

Таблиця 2.1 – Основні дані Іршавської міської територіальної громади

Основні дані	
Країна	 Україна
Область	Закарпатська область
Район	Хустський район
Код КАТОТТГ	UA21120130000025618
Утворена	30 вересня 2016 року
Адмін. центр	Іршава
Поштові індекси	90100
Площа	19,95 км²
Населення	11 280 осіб (2022)
Густота	565,41 осіб/кв.км
Міста	1
Селища	0

Рис. 1 – Схема розташування Іршавської міської об'єднаної територіальної громади

Земельний фонд Іршавської міської об'єднаної територіальної громади складає - 94,5 тис. га, з котрих лісовкритих площ – 53,6 тис. га, що складає - 56,6 % від загальної площі об'єкту дослідження, а також 13,4 % від загальної площі Закарпаття. Під сільськогосподарськими угіддями перебуває 35,5 тис. га чи 37.6 %, з яких:

- рілля – 15,1 тис. га (43,5%);
- пасовища – 9,8 тис. га (27,6%);
- сінокоси – 6,7 тис. га (18,6%);
- б/н – 3,7 тис. га (11,2%).

У державній власності знаходиться 72% земель Іршавщини, а вприватній – 28,0 % земель.

Адміністративним центром є місто Іршава, де КОАТУУ: 2121910100. Площа громади складає 19,96 кв.км, а населення – 11 245 мешканець (2018). Створена громада 30 вересня 2016 року шляхом об'єднання Лозянської

сільської і Іршавської міської ради Іршавського району. Найпоширеніші ґрунти земель сільськогосподарського призначення - це дерново-буроземні опідзолені ґрунти.

Ірша́ва – місто районного значення у Закарпатській області і адміністративний центр Іршавського району. Має досить високу густоту населення, у порівнянні з незначним розміром міста.

Місто простягається в передгір'ї Карпат, на берегах річки Іршавка й зі усіх сторін оточене горами, височинами і лісами.

На території Іршавщини знаходяться підприємства машинобудування (ВАТ «Іршавремверстат» –м. Іршава, вул. Гагаріна, 111; ЗАТ «Іршавський абразивний завод» –м. Іршава, вул. Федорова, 13; ВАТ «Іршавське РТП» – м. Іршава, вул. Федорова, 27), лісової і деревообробної промисловості (ЗАТ «Іршавська меблева фабрика» – м. Іршава, вул. Федорова, 21; ТзОВ «Фактор-Тойс» – м. Іршава, вул. Федорова, 27 корпус.), харчової промисловості (Промкомбінат ОСС – м. Іршава, вул. Борканюка, 66; завод продтоварів –м. Іршава, вул. Шевченка, 71; Барва – м. Іршава, вул. Шевченка, 12; ПП «Гроно-1» – м. Іршава, вул. Фединця, 52; хлібокомбінат РСС – м. Іршава, вул. Гагаріна, 115). легкої промисловості (ТзОВ «Сандерс-Виноградів» –м. Іршава, вул. Гагаріна, 47; ТОВ «А. М. Ітро» – м. Іршава, вул. Борк, 3) .

2.2. Нормативно-правова база проведення інвентаризації земель

Інвентаризація земель являє собою процес перевірки і документального опису земельного фонду для визначення кількісних та якісних характеристик, правового статусу і меж земельних ділянок. Вона допомагає вести ДЗК, контролювати використання земель, запобігати земельним конфліктам і виявляти нераціональне використання земель.

В умовах розвитку земельного ринку інвентаризацію можна розглядати із 2-х позицій: з одного боку - це спосіб миттєвого одержання

відомостей про вже існуючі земельні ділянки для їх подальшого використання в обліку, з іншого боку – це сукупність робіт і постійний нагляд, котрий спрямований на встановлення правового режиму й фактичного стану використання земельних ділянок, їх меж, розмірів, складу угідь з метою виявлення земель, котрі не використовуються, використовуються нерационально чи не за цільовим призначенням.

Тому термін, як інвентаризація земель, на початку здійснення земельної реформи, розглядався як спосіб одержання початкових відомостей для надання земельних ділянок громадянам, ведення кількісного обліку земель. Тобто, інвентаризація повинна була б забезпечувати створення «первинного земельного кадастру», на базі котрого було б можливим ведення чергових кадастрових планів з показом усіх об'єктів кадастрового обліку. Але суцільна інвентаризація земель в Україні, на початку 90-их років минулого століття, здійснена не була через слабку організацію виконання зі сторони міських, селищних і сільських рад й унаслідок недостатнього бюджетного фінансування [5].

В період реформування земельних відносин державна інвентаризація земель проводилась для вирішування таких основних завдань:

- 1) забезпечення валідацій наявних семантичних й картографічних відомостей про земельні ділянки, внаслідок чого державою зареєстровано правовстановлюючі документи;

- 2) забезпечення повноти відомостей про усі земельні ділянки, кадастрові зони й квартали, адміністративно-територіальні утворення у межах України в ДЗК;

- 3) забезпечення виявленням й реєстрацією обмежень у використанні земель навколо існуючих режимоутворюючих об'єктів [6].

Нормативно-правова основа здійснення інвентаризації земель - предмет спеціального дослідження, але навіть при першому розгляді звертає увагу недосконалість нормативно-методичної і правової бази цього виду діяльності. Слід відзначити, що Кабмін України вносив до Верховної Ради

законопроект «Про державну інвентаризацію земель» (№ 2765 від 14 липня 2008 р.), але він був відхилений й знятий з розгляду. Тому неоднозначність і складність нормативно-правового забезпечення інвентаризації земель підкріплюються чинником тривалих розбіжностей у Верховній Раді, а також перелік інших законодавчих актів, котрі б змогли покращити і удосконалити роботу в землевпорядному виробництві.

Рис.1. Організаційна схема проведення інвентаризації земель.

Рисунок 1 вказує на організацію проведення інвентаризації земель органами управління земельними ресурсами у ході реформування земельних відносин і державної влади [7].

2.3. Методика та склад документації з інвентаризації земель

Інвентаризація земель здійснюється з метою встановлення місця розташування земельних ділянок, правового статусу, розмірів, меж, виявлення земель, котрі не використовуються, або використовуються не за цільовим призначенням, консервації і виявлення забруднених земель і деградованих с/г угідь, встановлення якісних і кількісних характеристик земель, котрі необхідні для ведення ДЗК, проведення державного контролю за охороною і використанням земель, прийняття відповідних рішень органами місцевого самоврядування і виконавчої влади. Координацію

інвентаризації земель у населених пунктах здійснюють міські й районні відділи Держгеокадастру.

Фінансування землевпорядних робіт з інвентаризації земель в населених пунктах здійснюють у відповідності до законодавства.

Інвентаризація земель в населених пунктах призначена для:

- визначення фактичних користувачів і власників земельних ділянок;
- визначення кількісного складу земель й виду земельних угідь;
- одержання даних для виготовлення технічної документації із землеустрою щодо складання документів;
- вирішення питань відносно розбіжностей форми чи розміру ділянки, місцезнаходження, що фактично перебуває у користуванні чи власності та відповідність сплати земельних платежів;
- одержання інформації для вирішення питань відносно припинення права користування чи власності земельними ділянками, що використовуються не за цільовим використанням або нераціонально;
- отримання відповідних даних для обрахунку орендної плати і земельного податку;
- аналіз існуючого використання земельних ділянок;
- отримання інших даних, котрі необхідні для ведення ДЗК й складання відповідних проектів землеустрою.

Об'єктом обліку інвентаризації є земельна ділянка, котра перебуває у користуванні чи власності фізичних й юридичних осіб, а також землі, котрі не надані у користування чи власність.

Виконавцями землевпорядних робіт із інвентаризації земель можуть є:

- юридичні особи, котрі володіють необхідним технологічним і технічним забезпеченням, й у складі котрих працює за основним місцем праці не менше 2-ох сертифікованих інженерів-

землевпорядників, які відповідають за якість робіт з землеустрою;

- фізичні особи – підприємці, котрі володіють необхідним технологічним і технічним забезпеченням, і є сертифікованими інженерами-землевпорядниками, котрі відповідають за якість робіт з землеустрою.

Інвентаризація земель проходить за двома етапи:

перший етап – підготовчий;

другий етап – виробничий.

Підготовчий етап здійснюється підрядчиком з участю замовника і полягає в:

- розробленні завдання на здійснення інвентаризації;
- збиранні, вивченні й оцінці планово-картографічних, топографо-геодезичних матеріалів;
- підготовці висновків про необхідність обстеження і згущення планово-висотної геодезичної мережі, виготовлення планово-картографічної основи;
- підготовлення робочого інвентаризаційного плану;
- аналізі існуючих матеріалів топографічних, геодезичних, облікових, землевпорядних робіт, котрі виконувались на відповідній території;
- аналізі технічних звітів по установленню зовнішніх меж земельних ділянок, котрі перебувають у користуванні чи власності;
- аналізі існуючої документації з землеустрою;
- аналізі методичної і технологічної забезпеченості робіт з інвентаризації земель;
- складанні схем розбивки населених пунктів на райони, кадастрові зони і квартали;
- оцінці і аналізі існуючих матеріалів містобудівної документації, даних про розміри охоронних і захисних, санітарно-захисних зон, державних будівельних норм;

До вивчення і аналізу відносяться:

- облікові картки земельних ділянок;
- технічна документація з землеустрою відносно встановлення меж земельної ділянки на місцевості;
- проекти землеустрою відносно відведення земельних ділянок;
- інформація про користувачів і власників земельних ділянок, котра занесена у державний реєстр земель, а також інформація про існуючих користувачів ділянок, їх прав на землю;
- проекти землеустрою відносно встановлення й зміни меж населеного пункту;
- матеріали й документи, котрі мають кадастровий зміст в різних управліннях і організаціях комунального господарства, благоустрою, озеленення;
- затвердження містобудівної і проектної документації (включаючи індивідуальних забудовників);
- матеріали обстеження БТІ будівель і споруд на земельних ділянках індивідуальної забудови;
- матеріали про підприємства, установи і організації, котрі мають у своєму складі небезпечні чи шкідливі виробництва, накопичувачі токсичних відходів й встановлені охоронні зони навколо них;
- інформація про НГО земельних ділянок й відповідність її платі за землю;
- інформація відносно обмежень (обтяжень) прав на земельну ділянку і існуючі земельні сервітути.

На основу зібраних і проаналізованих матеріалів складається технічне завдання на проведення інвентаризації земель, котре складається з таких етапів:

- етапність виконання інвентаризації земель;
- обслідування пунктів державної геодезичної мережі;
- обстеження наявних меж земельних ділянок;

- формування землевпорядної документації з землеустрою на окрему кадастрову зону і квартал;
- структуризація території населеного пункту на кадастрові зони, квартали. Їх кодування;
- обстеження дійсних меж зони, кварталу, району в містах;
- оформлення акту погодження меж земельної ділянки;
- складання експлікації земель.

Виробничий етап здійснюється підрядчиком і включає:

- складання списку користувачів й власників землі;
- польові обстеження з встановлення меж земельних ділянок.

При виконанні землевпорядних робіт даного етапу треба використовувати такі принципи, а саме:

- основою для виготовлення робочого інвентаризаційного плану має стати планово-картографічний матеріал не дрібніший масштабу 1:2000, а у містах обласного значення масштабу 1:1000;
- на вихідному матеріалі не обов'язково відображати підземні споруди й рельєф.

Польові обстеження - це пошук, виявлення й розпізнавання поворотних точок меж земельних ділянок. При цьому можливе інструментальне й візуальне обстеження, опитування землевласників і землекористувачів. Оновлення утрачених знаків здійснюється шляхом їх перенесення на польових обстеженнях здійснюється тимчасове закріплення поворотних точок меж ділянок.

Подальше виконання даного виду робіт може виконуватись за наступними пунктами:

- а) при наявності плану масштабу не менше ніж 1:2000 тимчасово закріплені поворотні точки меж, за допомогою промірів, прив'язуються до пунктів геодезичної мережі й до характерних точок місцевості. Поворотні точки меж наносяться на планову основу, а при необхідності корегування плану при землевпорядних роботах, прокладається теодолітний хід, що

прив'язується до планової опори чи точок геомережі. На основі матеріалів польових обстежень та зібраних документів, у випадках відсутності чітких меж земельних ділянок, проводиться встановлення меж ділянок в натурі, що закріплюються межовими знаками й прив'язуються до чітких контурів, а в кінцевому - складається акт закладки межових знаків. В разі неузгодженості меж земельних ділянок із суміжними землекористувачами, у акті вказують шляхи вирішення спірних питань.

б) при наявності правовстановлюючих документів на земельні ділянки у випадку, коли межі не змінювались, їх погодження здійснюється начальником районного відділу держгеокадастру й виконавцем робіт.

в) при наявності матеріалів аерофотознімання поворотні точки меж наносять на інвентаризаційний план безпосередньо після дешифрування зображення. У цих випадках необхідно зробити координування меж кварталів, районів для подальшого вирахування площ аналітичним методом.

Камеральні роботи

Камеральні роботи представляють собою опрацювання результатів натурних топографічних, геодезичних й землепорядних робіт, формування документації. За результатами натурних геодезичних й землепорядних робіт підрядчик здійснює обрахунок площ земельних ділянок в встановлених межах і формує документацію.

У документації з інвентаризації земель виділяють обмеження прав на земельні ділянки чи її частину. Графічні матеріали засвідчуються виконавцем робіт, землевласниками чи землекористувачами, начальником районного управління держгеокадастру.

Складання і оформлення матеріалів інвентаризації земель

Документацію відносно інвентаризації земель підрядчик подає до районного відділу держгеокадастру. Районний відділ держгеокадастру проводить експертизу документації. У випадку виявлення значних недоліків у документації, підготовлюється негативний висновок з посиланням на норми законів й інших нормативно-правових документів, а документація

повертається на доопрацювання. Зведений звіт із інвентаризації земель виконавець подає для погодження у районний відділ держгеокадастру й районному управлінню архітектури і містобудуванн. Районні управління держгеокадастру готують проект рішення місцевої ради чи районної державної адміністрації про затвердження матеріалів інвентаризації.

Після прийняття рішення радою чи районною держадміністрацією про затвердження зведеного звіту, всі матеріали інвентаризації, котрі виконані на паперовій основі і магнітних носіях, повинні передаватись на постійне зберігання у районне управління держгеокадастру і до міських, сільських, селищних рад.

Склад технічної документації з інвентаризації земель

У відповідності до статті 57 Закону України «Про землеустрій» технічна документація із землеустрою відносно інвентаризації земель складається з:

- а) завдання на складання технічної документації із землеустрою;
- б) пояснюючої записки;
- в) рішень ВР АР Крим, Ради міністрів АР Крим, відповідного органу місцевого самоврядування і виконавчої влади, установи з інвентаризації земель;
- г) копій документів, котрі містять вихідну інформацію про інвентаризацію земель;
- д) матеріалів геодезичних і топографічних вишукувань;
- е) переліку земельних ділянок за категоріями земель й угіддями, наданих у користування чи власність з кадастровими номерами, котрі надані у власність (користування) без кадастрових номерів, що використовуються без документів, які засвідчують право на них, що використовуються не за цільовим використанням, невитребуваних паїв й від умерлої спадщини;

є) пропозицій відносно узгодження даних, котрі отримані у результаті здійснення інвентаризації земель, що посвідчують право на земельну ділянку і ДЗК;

ж) зведений і робочий інвентаризаційні плани;

з) матеріали погодження техдокументації з землеустрою, котрі встановлюються статтею 186 Земельного кодексу України.

У випадку формування земельної ділянки технічна документація із землеустрою відносно інвентаризації земель також складається з:

а) відомостей про вирахування площ земельних ділянок;

б) кадастровий план земельної ділянки;

в) перелік обмежень у використанні земельної ділянки;

г) акт перенесення на місцевості меж зон санітарної охорони, охоронних зон, санітарно-захисних зон і зон особливого режиму використання земель;

д) акт прийняття-передачі межових знаків на зберігання;

е) матеріали з перенесення меж земельної ділянки на місцевості.

2.4. Інвентаризація земель с/г призначення

Оскільки тематикою кваліфікаційного дослідження є здійснення аналізу інвентаризації земель с/г призначення державної форми власності, тому розглянути потрібно процес проведення інвентаризації земель даного цільового використання.

Системні напрацювання з питань проведення інвентаризації земель с/г використання висвітлюються у працях значної кількості вітчизняних вчених аграрній сфері. Зокрема, цю проблематику досліджували Б.С. Гузар, В.Н. Дмитрусенко, В.М. Горбатюк, В.М. Жук, В.В. Лузан, А.Г. Мартин, В.В. Чудовець і інші. В той час, питання удосконалення інвентаризації земель с/г призначення в системі управління земельними ресурсами потребують

подальших досліджень, а особливо в аспекті запровадження в Україні земельного ринку.

Суб'єктами інвентаризації земель - є замовники робіт з проведення державної інвентаризації земель (Кабмін України, органи місцевого самоврядування, органи виконавчої влади з питань земельних ресурсів), виконавці робіт з інвентаризації земель (фізичні і юридичні особи) й користувачі і власники земельних ділянок, для котрих інвентаризація – це, в першу чергу, елемент системи управління земельними ресурсами, котрий забезпечує інформаційну складову прийняття правильних управлінських рішень у секторі регулювання земельних відносин, а також охорони земель й ефективного використання.

Нормативно-правова база для виконання робіт з інвентаризації земель с/г призначення - це Земельний Кодекс України[1], Закон України «Про землеустрій»[8] й спеціальна постанова Кабміну від 23.05. 2012 р. № 513 "Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель"[9].

Слід врахувати, що облік с/г угідь для цілей статистичного спостереження ведеться за видами: рілля, сіножаті, б/н, пасовища, землі запасу і ін. За видами земельних угідь можлива міжвидова трансформація, а тому можливі виявлення відмінностей в площах і контурах окремих видів. Характеристику з кількісного обліку цих відмінностей можуть дати тільки фахівці з кадастру і землеустрою.

Через притаманні землі ознаки об'єктів нерухомості, перевірки у ході проведення інвентаризації, підлягають технічна й інша документація на них. Правовою основою перевірки порядку набуття права власності на землю, в процесі реформування аграрних підприємств, котрі будуть служити нормативним інформаційним забезпеченням контролю правовстановлюючих документів, розроблено в Методичних рекомендаціях з врегулювання земельних і майнових відносин у с/г виробництві [9].

Особливості земель с/г призначення зумовлюють також особливості суб'єкта її здійснення.

Суб'єктами інвентаризації земель також виступають носії прав контролю за фінансовою та господарською діяльністю конкретного підприємства, котрі на основі відповідного документа можуть делегувати свої повноваження інвентаризаційній комісії.

Для с/г підприємств, землевласників й землекористувачів – інвентаризація земель є методом державного контролю і спостереження за станом й рухом угідь, а також одним із прийомів бухгалтерського обліку, за допомогою котрого здійснюється внутрішня перевірка, та документально підтверджується наявність, стан і оцінка майна підприємств з метою забезпечення достовірних даних звітності і обліку.

Інформаційна база відносно с/г земель, котра сформована системою бухгалтерського обліку, не містить даних для здійснення якісної інвентаризації. Ця ситуація зумовлюється відсутністю чіткого відображення земельних паїв, котрі не формують ключові чинники фінансових звітів.

В цілому, таке інформаційне і нормативне регулювання інвентаризації земель не в повній мірі розкриває суть й порядок її проведення. При цьому поза увагою залишається необхідність перевірок при інвентаризації вартісних і кількісних показників земельних ділянок, як об'єкта обліку.

Висновки до розділу 2

Даний розділ присвячений питанням нормативно-правового та законодавчого забезпечення процесу інвентаризації, в тому числі здійснено аналіз нормативно-правових актів, котрі регулюють процес інвентаризації земельних ділянок. Конкретно розглянуто методику здійснення інвентаризації земель, етапи і складові даного процесу, склад технічної документації із інвентаризації земель. Було зосереджено увагу на процесі інвентаризації земель с/г використання, однак ми зробили висновок, що інвентаризація земель с/г призначення має особливості, котрі необхідні при проведенні інвентаризації, однак нормативно-правова, інформаційна база й порядок здійснення інвентаризації, потребують поліпшення для забезпечення ефективності результату проведення цього виду землевпорядних робіт.

РОЗДІЛ III

АНАЛІЗ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ С/Г ПРИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ІРШАВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1. Інвентаризація земель с/г призначення за межами населеного пункту на території Іршавської міської громади

Згідно Наказу Головного управління Держгеокадастру в Закарпатській області «Про проведення інвентаризації земель й земельних ділянок с/г призначення державної власності» №147 від 27 березня 2013 було прийнято рішення, що земельні ділянки с/г призначення державної власності, у розрізі адміністративно-територіальних одиниць Закарпатської області, підлягають інвентаризації, в тому числі Іршавської міської ТГ площею - 1720,5 га.

У відповідності до технічної документації із землеустрою відносно проведення інвентаризації земель с/г призначення, які розташовані за межами населених пунктів на території Іршавської міської ТГ, інвентаризацію було проведено на площі - 73,9355 га.

Об'єктами інвентаризації земель с/г призначення за межами населеного пункту й території Іршавської міської ТГ є додатки А, Б, В,Г):

- ділянка №1(контур 1167) площею - 29,4447 га;
- ділянка №2(контур 1136) площею - 2,7676 га;
- ділянка №3(контур 1186) площею - 40,4448 га;
- ділянка №4(контур 1140) площею - 0,5147 га;
- ділянка №5(контур 1142) площею - 0,7128 га.

Відповідно контурних експлікацій земельні ділянки є землями с/г призначення, а вгіддя – рілля і сіножаті.

У другому розділі нами вже відзначалось, що слугує законодавчою базою для здійснення інвентаризації земель с/г призначення.

Підставою для проведення інвентаризації земель с/г призначення на вищезгаданих ділянках слугували розпорядження голови Хустської районної

державної адміністрації від 03.07.2024р. №201 й наказ Головного управління Держгеокадастру у Закарпатській області від 25.08.2024р. №145.

Під час виконання землевпорядних робіт з інвентаризації земель с/г призначення були використані наступні матеріали:

- відомості й документи ДЗК (на електронних носіях);
- дані державної статистичної звітності про розподіл й наявність земель за власниками землі, землекористувачами, угіддями і видами економічної діяльності;
- планово-картографічні матеріали, з них ортофотоплани, які були складені за результатами геодезичних робіт згідно Угоди про позику між Україною і Міжнародним банком розвитку й реконструкції;
- перелік об'єктів інвентаризації з нанесенням на картографічні матеріали у межах району чи міської територіальної громади.

Землевпорядні роботи з інвентаризації земель виконувались у відповідності до вимог ст. 35 ЗУ «Про землеустрій», пункту 7 прикінцевих і перехідних положень ЗУ «Про ДЗК», й з урахуванням вимог Постанови Кабміну України від 23 травня 2012 №513.

Таблиця 3.1 – Порівняльна таблиця даних при проведенні інвентаризації земель

Ділянка	Дані відповідно форми 6-зем		Дані відповідно інвентаризації	
	площа, га	угіддя	площа, га	угіддя
Ділянка №1	29,4447	рілля	29,4447	рілля
Ділянка №2	2,7586	сіножаті	2,7586	сіножаті

продовження таблиці 3.1

Ділянка №3	40,4448	рілля	40,4448	Рілля
Ділянка №4	0,5147	сіножаті	0,5147	сіножаті
Ділянка №5	0,7128	сіножаті	0,7128	сіножаті

В ході інвентаризації був складений робочий інвентаризаційний план, на котрий було нанесено межі земельних ділянок, земельні угіддя і обмеження у їх використанні, котрі були отримані у результаті здійснення топографічних та геодезичних робіт.

При проведенні інвентаризації земель було порівняно дані у відповідності до вищеприведених ділянок згідно форми 6-зем й даних інвентаризації, у результаті чого встановлено, що розбіжності відсутні. З таблиці 3.1. видно, що у розподілі по вгіддях найбільший відсоток про інвентаризованих земель припадає на рілля, а саме - 94,4%.

3.2. Поділ про інвентаризованих земельних ділянок с/г призначення, котрі розташовані за межами населеного пункту на території Іршавської міської ТГ Хустського району Закарпатської області

Як вже зазначалось у попередньому розділу, на території Іршавської міської ТГ було здійснено інвентаризацію земель с/г призначення державної форми власності, зокрема контурів 1167, 1136, 1186, 1140, 1142. Після виконання робіт з інвентаризації для контуру 1186, що відповідає кадастровому номеру 2121910100:07:000:0065, площею 40,4448 га, було зроблено технічну документацію відносно поділу вищевказаної ділянки. Підставою для здійснення робіт з поділу ділянки служив пункт 1 Наказу

Головного управління Держгеокадастру у Закарпатській області 492- СГ від 09 квітня 2017 року «Про надання згоди на поділ земельної ділянки».

Відповідно до Публічної кадастрової карти України з 18.08.2020 року земельна ділянка з кадастровим номером 2121910100:07:000:0065 перебуває архівною земельною ділянкою (рис.3.1).

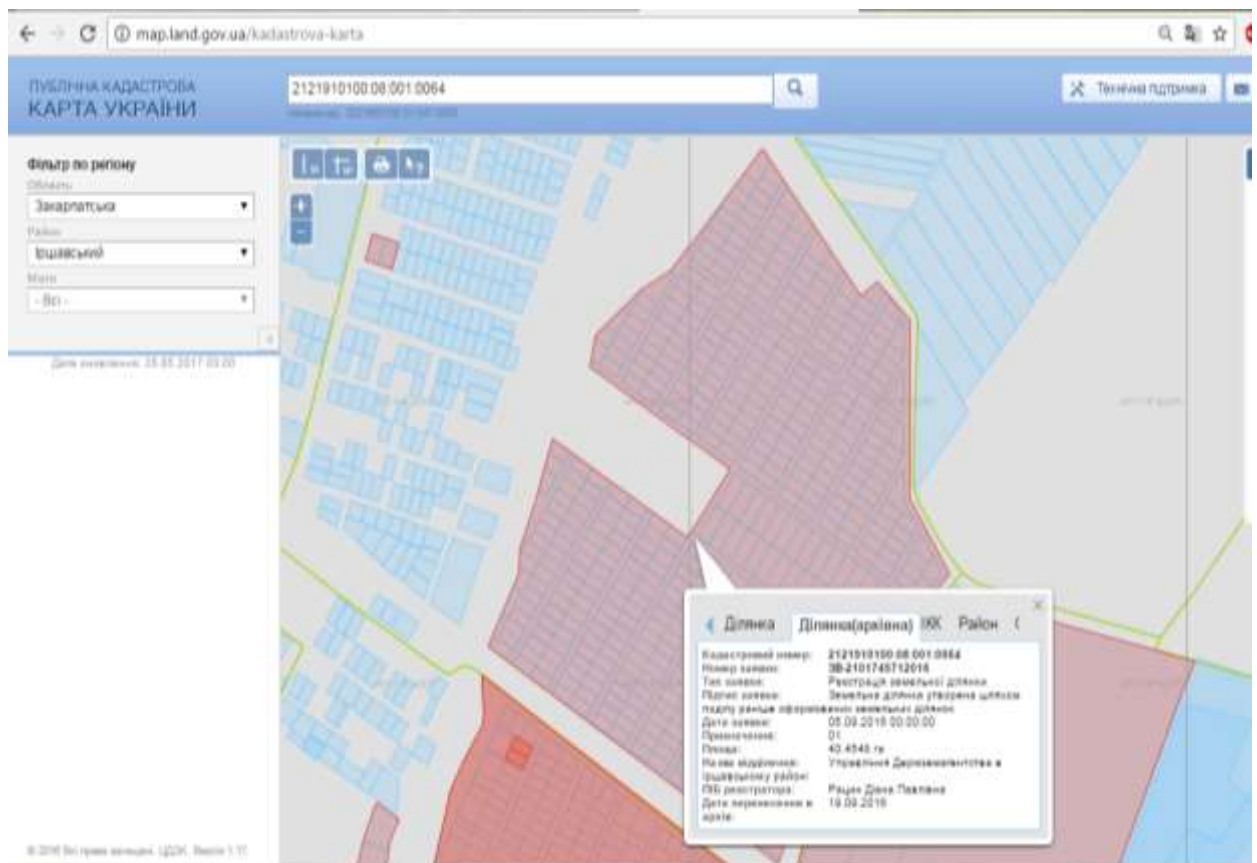

Рис.3.1 - Фрагмент Публічної кадастрової карти України

За матеріалами технічної документації відносно поділу ділянки з кадастровим номером 2121910100:07:000:0065, що знаходиться у контурі 1186, ділянку було розділено на 524 частини (дод. Е). Надалі кожна з 524 частин була сформована у окрему ділянку державної форми власності з цільовим призначенням - землі с/г призначення (землі, котрі надані для виробництва с/г продукції, здійснення с/г науково-дослідної і навчальної

діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури з типом угіддя – рілля.

Розташування цих ділянок відповідно Публічної кадастрової карти України зображено на рис. 3.2.

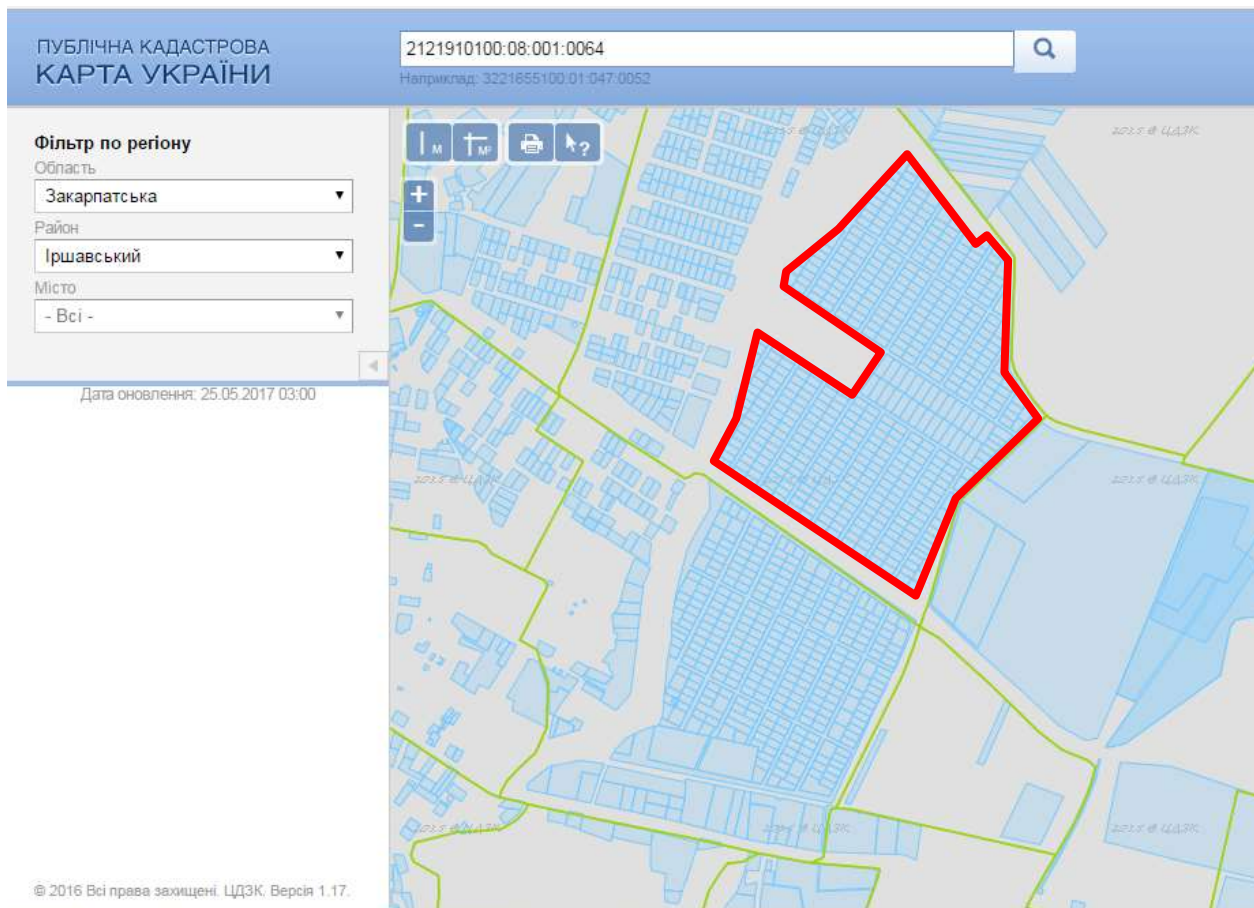

Рис.3.2 - Фрагмент Публічної кадастрової карти України, де зображено ділянки, які складають архівну ділянку 2121910100:07:000:0065

3.3. Використання земель с/г призначення державної форми власності

Як вже раніше було зазначено, що землі с/г призначення надаються для виробництва с/г продукції, здійснення с/г науково-дослідної й навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури. Однак правовий режим передачі земель с/г призначення державної форми власності відрізняється від правового режиму приватної власності. Зокрема, землі с/г призначення, котрі є державною власністю, надаються державним с/г

підприємствам, організаціям й установам у постійне користування для навчальних, науково-дослідних цілей, ведення товарного с/г виробництва.

У випадку ліквідації державного підприємства, організації і установи землі, котрі перебувають в їх постійному користуванні, за рішенням відповідного органу місцевого самоврядування чи виконавчої влади, переводяться у землі запасу чи надаються іншим громадянам й юридичним особам для використання за цільовим використанням.

Але не потрібно забувати про законодавчу норму, котра відноситься до земель с/г призначення, а саме законодавчо закріплене право безоплатного отримання земельної ділянки із земель комунальної чи державної власності для ведення ОСГ – у розмірі 2,0 га - є дискримінуючим, тому що надавши землі сьогодні, держава позбавляє цього права громадян у майбутньому.

В зв'язку з вищезазначеним, доцільно запропонувати використовувати для земель с/г призначення державної форми власності право узуфрукту, як унікального права власності, для земель с/г призначення дасть змогу виправити цю ситуацію.

Речове право користування чужим майном з правом вилучення доходів від нього, але з умовою збереження його господарської приналежності і цілісності називається узуфруктом.

Але діюче законодавство України не містить даного поняття, а тому й не містить його визначення, зокрема й для землевпорядного виробництва. Впровадження узуфрукту створить циклічність надання земель с/г використання у власність, що відкриє доступ фермерам у майбутньому до земельних ресурсів й буде нормою забезпечення національної безпеки.

Тому, вагомою пропозицією є створення законодавчого фундаменту закріплення і використання права узуфрукту для земель с/г призначення державної форми власності для забезпечення ефективного використання цих земель, налагодження земельних відносин між державою, землевласниками і користувачами земель с/г призначення.

Висновок до розділу 3

В третьому розділі був проведений аналіз інвентаризації земель с/г призначення державної форми власності на території Іршавської міської територіальної громади Хустського району Закарпатської області й подальшого поділу проінвентаризованого контуру земель с/г призначення. Було запропоновано впровадження застосування права узупругу для земель с/г призначення державної форми власності, що допомогло б забезпечити в майбутньому ефективно і раціонально використання цих земель, налагодженню земельних відносин між державою і землевласником.

РОЗДІЛ 4

ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ РОБІТ

4.1. Поняття організації праці.

Організація - це внутрішня узгодженість, впорядкованість взаємодії відносно окремих частин цілого. В даному розумінні організація праці на підприємстві являє собою систему виробничих взаємозв'язків працівників з засобами виробництва й між собою, що створює певний порядок трудового процесу. Значною ознакою організації праці є процедура трудового процесу на відміну від безпорядку, як процесу відсутності організації праці.

Організація праці розглядається в двох площинах: перша - як стан системи, котра складається з взаємопов'язаних частин і відповідає цілям виробництва; друга - як систематична діяльність людей по впровадженню новітніх ідей в існуючу організацію праці для приведення її в належний стан до досягнутого рівня розвитку , науки і техніки.

Зміст організації праці складається з наступних елементів:

- нормування праці, котре передбачає чіткий розрахунок норм витрат праці на виробництво послуг і продукції, як основу для визначення ефективності виробництва і організації праці;
- поліпшення умов праці, що передбачає зниження шкідливості виробництва, надлишкових фізичних, психологічних і емоційних навантажень, формування системи безпеки й охорони праці;
- кооперування і поділ праці, котре передбачає науково-обґрунтований розподіл працівників за систематизованими трудовими показниками, машинами, механізмами, робочими місцями, а також певне комбінування і групування працівників в виробничі колективи;

- розвиток і організація добору персоналу, що включає планування у потребі робочої сили, наймання персоналу, профорієнтацію і профвідбір, реалізація і розробка концепції розвитку персоналу;

- мотивація праці;

- раціональний розвиток трудових процесів, впровадження оптимальних методів і прийомів праці;

- ефективне та раціональне використання робочого часу, оптимізація режимів праці і відпочинку, зміцнення дисципліни праці.

На різноманітних підприємствах праця організовується в різних формах. Основні чинники, котрі спричиняють цю різноманітність, це:

- система організації виробництва;

- технології і систематичне вдосконалення техніки, науково-технічний прогрес;

- особливості екологічного довкілля та психофізіологічні чинники;

- чинники, котрі пов'язані із характером завдань, що вирішуються в різних ланках управління виробництвом.

Організація праці має змінний характер. Зміна у розвитку матеріально-технічної бази виробництва і підвищення культурно-технічного рівня працівників проходить зміна й в організації праці. Механізація, застосування нових видів матеріалів і енергії для виготовлення новітніх видів товарів змінюють якісні характеристики трудових процесів, потребу в їх кваліфікаційному й професійному складі, кількості працівників. Це все призводить до зміни в організації праці.

Організація праці дуже тісно пов'язана із організацією виробництва. Як одна із складових організації виробництва, організація праці із заходів, котрі спрямовані на раціональне та ефективне використання робочої сили.

"Організація управлінської праці", як поняття, відображає один з напрямів організації праці в цілому.

Проектуванні трудових процесів - це ситуація альтернативного вибору між різними формами організації праці, прийомами і методами виконання робіт. Тому, при прийнятті рішень, треба керуватись економічними, соціальними й психолого-фізіологічними критеріями. Економічна доцільність конкретного варіанту організації праці визначається мірою забезпечення підвищення ефективності виробництва, зростання продуктивності праці, ефективності зайнятості персоналу, рівномірності напруженості праці, раціональності використання обладнання й інших матеріальних ресурсів. З позиції соціального критерію оцінюється привабливість для працівників сконструйованої форми організації праці, тобто відповідальності, міра змістовності праці, її різноманітності, умов для розвитку.

При проведенні аналізу змісту організації праці необхідно враховувати особливості виробничого рівня, на котрому він здійснюється.

На макроекономічному рівні поліпшення організації праці включає в себе наступні завдання: забезпечення як найефективнішого використання людських ресурсів суспільства, відвернення соціальних і економічних втрат, врегулювання співвідношення чисельності зайнятих у сфері матеріального і нематеріального виробництва, раціональне розміщення ресурсів між регіонами нашої держави перерозподіл працівників між галузями.

На мікроекономічному рівні найголовніше значення для організації праці мають напрямки правильного розподілу працівників у виробництві, на основі суміщення професій і раціонального поділу праці, розширення й спеціалізації зон обслуговування.

На відповідному робочому місці вирішуються завдання організації праці, а саме: впровадження прогресивних робочих прийомів і раціонального змісту усього комплексу трудових операцій, безперебійне і рівномірне забезпечення їх матеріалами і інструментами, професійне обладнання і

планування робочих місць, створення належних санітарно-гігієнічних і естетичних умов для життєдіяльності й роботи людини.

4.2. Нормування праці

Нормування праці - це фундамент її організації на підприємстві. Вид діяльності з управління підприємствами, котрий спрямований на встановлення оптимальних співвідношень між результатами праці і витратами, кількістю одиниць обладнання й чисельністю працівників різних груп в цілому називається – нормуванням праці.

Зміст роботи із нормування праці на підприємствах складається з наступних факторів, а саме:

- аналізу виробничого процесу;
- поділу його на частини;
- вибору оптимального варіанта організації і технології праці;
- проектування режимів роботи методів, обладнання й прийомів роботи, режимів відпочинку і праці, систем обслуговування робочих місць;
- розрахунку норм відповідно з особливостями трудового і технологічного процесів;
- їх подальше коректування у зв'язку із зміною технічних та організаційних умов трудової діяльності.

Отже, нормування праці - це важлива складова, як технологічна і організаційна підготовка виробництва, так і оперативне управління нею. Будь які суттєві зміни в організації і технології праці, виробництва мають супроводжуватись зміною норм праці.

Але завжди треба орієнтуватись не на проміжні, а на кінцеві результати діяльності, і тільки при нормуванні праці треба враховувати взаємозалежність витрат на різноманітні види ресурсів. Фактично завжди

зменшення трудомісткості продукції потребує додаткових витрат на оновлення приладів, автоматизацію обладнання й інструментів, прогресивну технологію і т. д. Тому мінімізація норм затрат праці не має стати самоціллю, а мала б розглядатись в комплексі завдань підвищення кінцевої ефективності та раціоналізації діяльності підприємств. Різноманітні види трудової діяльності людей зумовлюють різноманітність об'єктів нормування праці. Максимальне узагальнення дозволяє виділити дві форми затрат праці, а саме:

- витрати робочого часу;
- витрати робочої сили (фізичної і нервової енергії людини).

У відповідності до цього виділено й дві групи об'єктів нормування праці:

- а) ті, котрі характеризуються в переважній більшості витратами робочого часу;
- б) ті, котрі характеризуються в переважній більшості затратами робочої сили.

Універсальна міра праці і найширше вживання об'єктом її нормування - це робочий час. Він нормується на різноманітних рівнях ті різними видами норм. На державному рівні робочий час нормується, з одного боку, щоб забезпечити певну кількість праці, яка необхідна суспільству для його нормальної життєдіяльності, а з другого, щоб дотримувались права людини на відпочинок, збереження здоров'я й всебічний розвиток. В нашій державі ця норма робочого часу встановлюється у відносності до робочого тижня і складає 40 год, при нормальних умовах праці. У законодавчому відношенні норма робочого часу скорочена при роботі у шкідливих умовах, а також для деяких категорій працівників (неповнолітніх, інвалідів, матерів малолітніх дітей, вагітних жінок) [15].

У промисловості, найпоширенішим об'єктом нормування праці - це зона обслуговування. Вона представляється кількістю засобів виробництва, ефективність роботи котрих забезпечує бригада чи один працівник.

Тому, об'єкти нормування праці дуже складні і різноманітні. Вони вимагають застосування трудомістких й складних методів аналізу для встановлення науково обґрунтованих норм.

4.3. Складання кошторису за виконані роботи

Кошторис - це документ, що підтверджує повноваження відносно здійснення видатків і одержаних доходів, визначає спрямування й обсяг коштів для виконання своїх функцій, досягнення цілей, які визначені на рік, у відповідності до бюджетних повноважень.

Кожна бюджетна структура складає індивідуальний кошторис, штатний розпис й інші обов'язкові документи за плани асигнувань затвердженої форми. При складанні кошторису, здійснюють детальні розрахунки, котрі обґрунтовують кожен із статтею видатків. Розрахунки, обов'язково, надаються вищому розпоряднику для узгодження й перевірки запланованих видатків.

Кошторис розраховується на згідно норм і інструкцій, а також збірників кошторисних розцінок.

Для здійснення інвентаризації земель с/г призначення державної власності за межами м. Іршава, були виконані наступні види робіт:

- складання технічного завдання;
- польові вимірювання;
- співставлення одержаних матеріалів польових вимірювань з існуючим картографічним матеріалом;
- створення земельнокадастрових планів;
- створення інвентаризаційних карт;

- створення технічної документації із землеустрою відносно про інвентаризованих земель.

Отже, загальна вартість робіт у відповідності до протоколу узгодження договірної вартості складає - 64 685 грн. 00 коп.

4.4. Календарний план на проведення робіт

Одне із найважливіших місць в плануванні проекту зі зонування території припадає на завдання календарного планування.

Календарний план являє собою процес складання і коригування розкладу виконання робіт, котрий встановлює основні етапи робіт, вартість кожного етапу, терміни їх виконання. Також важливо є те, що як у договорі так і календарному плані вказуються терміни проходження, розглядання й затвердження розробленої документації службами міста не залежать від виконавця.

При складанні календарного плану враховують дотримання заданих обмежень (ліміти ресурсів і терміни робіт) й оптимальний розподіл ресурсів.

Розмір оплати за недотримання строків, котрі визначені календарним планом виконання робіт, встановлюється в самому договорі.

Головним параметр планування – є тривалість роботи. Вона залежить від трудової сумарної місткості, котра витрачається на виконання періодів роботи і числа працюючих, котрі можуть її здійснювати. Також тривалість роботи залежить від обсягу, що потрібний для виконання й інтенсивності виконання робіт.

Дати початку й закінчення кожної роботи, необхідні ресурси – це параметри календарного плану.

У більшості складених календарних планів буває до 6-ти варіантів моментів початку, тривалості, закінчення робіт й резервів часу, а саме: планові і фактичні, ранні, базові дати, вільний й реальний резерв часу.

Існує також три варіанти вибору:

- 1) календарний план за датою пізнього завершення. Використовують для представлення виконання проекту в найкращому вигляді для споживача;
- 2) календарний план за датою раннього початку. Застосовують для стимулювання виконавців проекту;
- 3) календарний план, котрий вибирається для представлення замовнику або згладжування ресурсів для найбільш ймовірного закінчення.

Найбільш рання дата, коли робота може розпочинатися - це дата раннього початку. Якщо до неї додати тривалість роботи, тоді одержимо дату її раннього завершення. Через те, що виконання роботи залежать від закінчення якогось з її елементів, тому робота може бути завершена без затримки складання проекту. Цю дату вираховують, як суму дати пізнього початку й тривалості виконання роботи.

Робота із нульовим резервом часу називається критичною, а її тривалість – визначає тривалість здійснення проекту в цілому. Мінімальна тривалість, на протязі якої може бути виконаний весь комплекс робіт проекту називається критичною тривалістю.

Таблиця 4.1 - Календарний план виконання проектних робіт

№ п/п	Назва етапу проектування робіт	Термін виконання	
		початок	закінчення
I етап			
1.	Складання технічного завдання на проектування	01.07.2025	11.07.2025
II етап			
1.	Підготовчі роботи	11.07.2025	21.07.2025
III етап			
1.	Створення цифрових карт і планів	22.07.2025	02.07.2025
IV етап			
1.	Створення інвентаризаційних планів	02.09.2025	02.09.2025
V етап			
1.	Розмноження у 3-х примірниках документації та плану	02.10.2025	08.10.2025

Метою календарного графіка є:

- координація надходження ресурсів;
- забезпечення вчасного надходження фінансування робіт;
- передбачення рівня потрібних фінансових ресурсів і витрат;
- вчасне забезпечення потрібними ресурсами;
- раціональний розподіл ресурсів між проектами, вчасне забезпечення виконання самого проекту.

Існують різні варіанти відображення календарного плану:

- *табличний*. В табличному варіанті вказується перелік робіт на певному рівні WBS згідно дати початку, кінця, тривалості по кожному виду робіт.
- *діаграмний*. Зображення згідно діаграм Ганта.

В таблиці вказують на перелік робіт (табл. 4.1.) у певному порядку із датою початку й закінчення по кожному виду робіт.

Висновок до розділу 4

В цьому розділі подана характеристика процесу нормування праці, законодавче забезпечення, поняття і складові кошторису. Вказані складові кошторису для виконання технічної документації із інвентаризації земель, складено календарний графік виконання відповідного виду робіт з інвентаризації земельних ділянок.

РОЗДІЛ 5

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Аграрний сектор є важливим сегментом економіки Закарпаття, який щороку формує до 17 % ВВП, яка вироблена всіма галузями економіки, що забезпечує виробництво основних видів с/г продукції й створює умови для розвитку даного регіону. В Закарпатті в основному переважає сільське населення 63,30 %, при 31,12 % - по Україні.

Для виробництва продукції сільського господарства основний ресурс – це землі с/г призначення. Станом на 01 січня 2019 року в Україні обліковується 388,5 тис. га с/г угідь, з котрих - 193,2 тис. га - рілля.

На даний час у користуванні і власності ОСГ перебуває 87,4 % с/г угідь, а також 83,4 % - ріллі. У користуванні с/г підприємств знаходяться - 42,6 тис. га чи 11,7% с/г угідь, з котрих - 30,3 тис. га була рілля чи це - 15,7 % від загальної площі даного угіддя. Особливістю Закарпаття є те, що високий рівень с/г виробництва перебуває в господарствах населення, через високе скупчення в них земель с/г призначення (понад 83%) внаслідок малоземелля й аграрної реформи.

Сьогодні с/г виробництвом в регіоні займається 10758 с/г підприємств, з них - 935 фермерські господарства, з яких 67 – це порівняно великі товарні виробники. Індекс виробництва продукції рослинництва за 2023 рік по усіх категоріях господарств склав - 102,1 %, з котрих у товарному с/г виробництві - 121,0 %. Аграрники-підприємці Закарпаття в минулому році зібрали рекордний урожай зернових, а обсяг ВП зернових культур склав - 413,3 тис. тон чи на 24,1 % більше від рівня минулого року. Середня урожайність сягнула - 44,5 ц/га, з них озимих зернових було зібрано - 112,1 тис. тон, (93,5 % до 2023 р.) й зернобобових і ярих зернових – 296,0 тис. тон (142,1 % до 2023 р.), урожай кукурудзи - 282,4 тис. тон, що складає - 144,2% до 2023р., картоплі зібрано - 533,5 тис. тон, овочів - 265,3 тис. тон, що до рівня 2023року.

Досить актуальною є проблематика екологічно чистого землеробства й отримання екологічно чистих продуктів харчування для місцевого населення і кормів для тварин. В теперішньому землеробстві внесення різних добрив зменшилось, а вапнування проводиться досить рідко.

Вирощування с/г продукції вимагає використання не тільки регуляторів росту рослин, органічних й мінеральних добрив, а також пестицидів для боротьби з бур'янами, шкідниками рослин, різними хворобами. Також в с/г виробництві використовують акарициди і інсектициди, фунгіциди, протруйники, гербіциди, фуміганти і біопрепарати. Що року в Закарпатті пестицидами обробляють до 70% існуючих площ с/г угідь, з врахуванням ріллі і б/н. Пестицидне навантаження у середньому за останні 5 років не перевищує 1,2 кг/га.

В Закарпатті функціонують великі туристично-курортні комплекси в Міжгірському, Ужгородському, Мукачівському, Хустському, Рахівському і Свалявському районах, на територіях котрих знаходяться свердловини мінеральних вод, котрі використовують для лікувальних потреб та реалізації в межах нашої країни.

В області знаходиться незначна кількість с/г підприємств, котрі займаються виробництвом продукції органічного землеробства. Це зумовлено тим, що екологічні чи органічні продукти, продукти харчування під логотипами, мають вироблятися за методами, принципами і правилами органічного виробництва з дотриманням усіх етапів даного виробництва.

Комісія з питань навколишнього природного середовища, охорони здоров'я, благоустрою і надзвичайних ситуацій:

- вивчає, готує пропозиції й обговорює на засіданнях постійної комісії проекти рішень відповідної ради з питань керівництва спільною власністю територіальних громад;
- проводить контроль за дотриманням природоохоронного законодавства, охороною і використанням природних ресурсів загальнодержавного й місцевого значення;

- розглядає матеріали й готує пропозиції відносно прийняття заходів по ліквідації наслідків стихійних і екологічних лих, інших надзвичайних ситуацій;
- вносить і вивчає пропозиції міської громади відносно формування міського бюджету в частині фінансування по запобіганню екологічних бід;
- розглядає пропозиції і подає рекомендації відносно надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів, а також скасування відповідного дозволу, визначення правил користування водозабірними спорудами, які призначені для задоволення питних, побутових й інших потреб місцевого населення;
- взаємодіє з управлінням охорони здоров'я районної державної адміністрації з питань правопорядку і законності, регламенту, етики, адміністративно-територіального устрою і депутатської діяльності;
- комісія з питань охорони навколишнього природного середовища, здоров'я, благоустрою і надзвичайних ситуацій аналізує проблеми й розробляє рекомендації у відповідності до заходів по ефективному використанню мережі оздоровчих закладів, лікарень, вдосконаленню медичного обслуговування дорослого населення і дітей;
- розробляє регламент роботи міської громади, пропозиції, доповнення і зміни до нього, вносить їх на розгляд ради та здійснює контроль за дотриманням даного регламенту;
- готує висновки з питань прав й гарантій діяльності депутатів відповідної ради, дострокового припинення їх повноважень чи відкликання.

ВИСНОВКИ

1. Законодавство передбачає, що в Україні земля може перебувати у трьох формах власності, а саме – державній, приватній і комунальній. Права суб'єктів земельних відносин відносно розпоряджання, володіння і користування землею регульовані Земельним кодексом України.

2. На рівні держави врегульовано порядок інвентаризації земель, але в свою чергу відсутній чіткий алгоритм аналізу матеріалів результатів інвентаризації земель с/г призначення й впорядкування процесу контролю за раціональним й ефективним їх використанням в майбутньому.

3. Аналіз інвентаризації даної категорії земель продемонстрував відсутність розбіжностей даних проінвентаризованих земель за формою 6-зем й відповідно даних інвентаризації. Найбільший частка про інвентаризованої території припадає на рілля, а саме - 95,6%.

4. Після проведення землепорядних робіт з інвентаризації для контуру 1186 з кадастровим номером 2121910100:07:000:0065, площею 40,4448 га, було виготовлено технічну документацію відносно поділу вищезазначеної ділянки. Відповідно матеріалів з технічної документації відносно поділу ділянки з кадастровим номером 2121910100:07:000:0065, що знаходиться в контурі 1186, ділянку було розділено на 524 частини (дод. Е). Далі кожна з 524 частин була сформована в окрему ділянку державної форми власності з цільовим використанням - землі с/г призначення (землі, які надані для виробництва с/г продукції; розміщення відповідної виробничої інфраструктури; здійснення с/г науково-дослідної і навчальної діяльності, у тому числі інфраструктури оптових ринків с/г продукції чи призначені для цих цілей; землі, які надані для діяльності у сфері надання послуг у аграрному секторі) з типом угіддя – рілля.

5. Пропозицією відносно подальшого використання земель с/г призначення державної форми власності є впровадження застосування права узупругу, яке в майбутньому змогло б забезпечити раціональне і ефективне

використання даних земель і налагодження земельних відносин між землевласником та державою.

Опрацьовано також розділ з охорони навколишнього середовища на території Іршавської міської територіальної громади Закарпатської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Земельний кодекс України. Електронний ресурс:
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
2. Земельне право України: Підручник / М. В. Шульга, Г. В. Анісімова, Н. О. Багай, А. П. Гетьман та ін.; — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 368 с.
3. Право власності на землю. Захист права власності / Л.М.Горбунова, С.В.Богачов, І.Ф.Іванчук, Н.А.Кубар;.- К.: [ТОВ "Поліграф-Експрес"], 2006.
4. Корнєєв Ю. В. Земельне право / Ю. В. Корнєєв. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 240 с. – (2-е).
5. Мартин А. Г. Правові проблеми інвентаризації земель в Україні / А. Г. Мартин // Землеустрій і кадастр. – 2007. – № 3. – С. 17-21.
6. Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 513 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
7. Андрушків І. П. Інвестування регіональної економіки та її ефективність в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.05 / І. П. Андрушків. – Ужгород, 2008. – 20 с.
8. Закон України «Про землеустрій». Електронний ресурс:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
9. Постанова Кабінету Міністрів від 23 травня 2012 року № 513 "Про затвердження Порядку проведення інвентаризації земель". Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/513-2012-%D0%BF>.
10. Бухгалтерський облік на підприємствах АПК: посіб. по застосуванню нормат. -метод. документів Мінагрополітики та ДПА України / ред. Ю.Я. Лузан, В.М. Жук. – К., 2004. – Т. 2. – 496 с.
11. Горбатюк В.М. Інвентаризація земель у системі управління земельними ресурсами [Електронний ресурс] / В.М. Горбатюк, В.Н. Дмитрусенко // Містобудування та територіальне планування. – 2008. – №31. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/MTP/2008_31/gbat.pdf.

12. Гузар Б.С. Формування звітності по земельних ресурсах сільськогосподарського призначення / Б.С. Гузар // Економіка АПК. – 2010. – № 7. – С. 64–67.
13. Мартин А.Г. Інвентаризація земель: як її здійснювати в сучасних умовах [Електронний ресурс] / А.Г. Мартин. – Режим доступу: http://www.zsu.-org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2254:2011-05-27-14-4838&catid=62:2011-01-12-14-57-08&Itemid=87.
14. Чудовець В.В. Удосконалення методичних підходів та документального забезпечення інвентаризації земель сільськогосподарського призначення [Електронний ресурс] / В.В. Чудовець // Облік і фінанси АПК. – 2007. – № 6–7. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/573/35/>
15. Кодекс законів про працю України. Електронний ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
16. Закон України «Про оплату праці». Електронний ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
17. Конституція України. Електронний ресурс: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
18. Закон України «Про охорону праці». Електронний ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>.
19. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз): Науково-практичний посібник: У 2-т./ Упор.: В. С. Венедіктов, В. П. Грохольский, М. І. Іншин та ін.; За ред. В. С. Венедіктова; М-во юстиції України, Державний департамент з питань адаптації законодавства, Українська асоціація фахівців трудового права. - Харків-Київ, 2006 - Т. 1. -2006. -713 с.
20. Лапін В.М. “Безпека життєдіяльності”. Л. 1999 – ст. 80-88.
21. Охорона праці: Підручник для студ. гірн. спец. вищих закл. освіти/ Ред. К.Н.Ткачук. -К., 1998. -320 с.
22. ГеврикЄ. Охорона праці: Навчальний посібник/ Є.О. Геврик, -К.: Ельга: Ніка-Центр, 2003.

23. Фурдущій Р.С. Білявський Г.О., Основи екологічних знань: підручник – К.: Либідь.1995. – 288с.
24. М.О. Володін Основи земельного кадастру. Навчальний посібник.- Київ, 2000р. – 321с.
25. Сохнич А.Я. Горлачук В., Роль держави в реалізації земельної реформи // Вісник Львівського держ. аграр. у-ту: землевпорядкування і земельний кадастр №3. – Львів, 2000. С.11 – 17.
26. Д.І. Гнаткович. Науково – методичні напрямки сучасного етапу земельної реформи // Вісник ЛДАУ, №2. Землевпор-ня та зем. кадастр: Львів.держ. агроунів-тет – 1999р. – с. 11 – 13.
27. Д.І. Гнаткович. Правові та соціально – економічні аспекти реалізації земельної реформи в Україні / Земельний кадастр і його застосування в господарській діяльності. – Львів: Львів.с-г. ін-т, 1993р. – с.3 – 8.
28. Земельний Кодекс України (Зі змінами): [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14.
29. Нормативні, законодавчі та інші акти з питань земельної реформи. Частина третя. - Львів, 1997.- 255 с.
30. Закон України «Про оцінку земель». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1368-16.
31. Закон України «Про державний земельний кадастр» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zem.ua/...kadastr/321-zakon-pro-derzhavnij.
32. Гнаткович Д.І., Залуцький І.Р., Організація раціонального використання і охорони земель в умовах здійснення земельної реформи. Ів-Франківськ. – 1999. – 159 с.
33. Мицай М.А., Казьмір П.Г. «Важливі умови реалізації земельної реформи». Економіка АПК, 1996 р.
34. Богіра М.С., Казьмір П.Г. Повернення до проектів землеустрою – шлях до подолання проблем земельної реформи // «Землевпорядний вісник», №6, 2007р. – с.25 – 28.

35. О. Качковська. Земельна реформа: що перешкоджає виконувати заплановане // «Землевпорядний вісник» №2, 2011р. – 26с.
36. Конституція України «Голос України» - 13 липня 1996 р. – 48 с.
37. Ступень М.Г., Лесечко М.Д. Проблеми раціонального використання земель населених пунктів // Сучасні проблеми реалізації земельної реформи в Україні. Зб. наук. праць Львів. держ. Агро. університет. Львів. – 1996р. – с.95 – 97.
38. Т.П. Магазінщиков. Земельний кадастр. Навчальний посібник – Львів: Світ, 1991р.
39. Добряк Д.С., Новаковський Л.Я., Третяк А.М. Земельна реформа і землеустрій в Україні. К., 2001. – 152 с.
40. Л.Я. Новаковский, А.М. Третяк. Развитие общества и проблемы земельных отношений // Землевпорядкування. – 2001. - № 3. – С.3-7.
41. А.Я. Сохнич. Проблеми використання та охорони земель в умовах ринкової економіки. Монографія. Львів: НВФ. Укр. технології. –2002. – 251 с.
42. М.Г.Ступень. Теоретичні основи державного земельного кадастру: Навч. посібник / М.Г.Ступень, О.Я.Микула, Р.Й.Гулько та ін.; За заг. ред.- Львів: Апріорі, 2003. -340с.
43. Л.М. Тібілова. Методи наукових досліджень: методичні рекомендації до виконання лаб. робіт. – Львів. – 2005р. – 106 с.
44. А.М. Третяк. Напрями формування державної земельної політики, або зміна пріоритетів земельної реформи. // «Землевпорядний вісник», №1,2008р. – с. 29 – 32.
45. Ступень М.Г. Оцінка землі: Навчальний посібник., Р.Й. Гулько, О.Я. Микула та інші. Заг. ред. М.Г. Ступеня. -Львів:” Новий світ” 2014-421с.
46. Ступень М.Г. Земельний кадастр – основа регулювання земельних відносин: Монографія. М.Г. Ступень, О.Я. Микула, Р.Й. Гулько та інші. Заг ред. М.Г. Ступеня. - Львів: ТзОВ” Ліга-Прес” 2011- 309с.
47. Ступень М.Г. Організація і управління землевпорядним виробництвом:

Підручник /, М.Г. Ступень, Г.Б. Нестеренко, Т.Є. Зінченко, Н.М. Ступень. – Л.: Ліга-Прес, 2011. – 309 с.

48. Концепція сталого розвитку для України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/old_jrn/all/herald/2002-02/7.htm/.

49. Автоматизація ведення державного земельного кадастру. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: studopedia.info/3-704.

50. Земельно-кадастрова діяльність та земельно-кадастрові роботи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: studopedia.info/3-703.

51. Реферат Земельний кадастр ... [Електронний ресурс]. – Режим доступу: splanet.ru/referat3/goodref-16-752.

52. Методологія і методи наукового дослідження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: studopedia.ru/1662354metodologiya-i-metod.

53. Міністерство екології та природних ресурсів. Стратегія розвитку галузі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.menr.gov.ua.

54. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності Закон України від 1 грудня 2005 року № 3164 – IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 12. – С. 103.

55. М. М. Федоров. Об'єктивна необхідність і основні методичні принципи удосконалення методики економічної оцінки земель / М. М. Федоров // Економіка АПК. – 2004. – № 5. – С. 3-10.

56. Кодекс України про адміністративні права порушення. – К. Атіка, 2002 – 193 с.

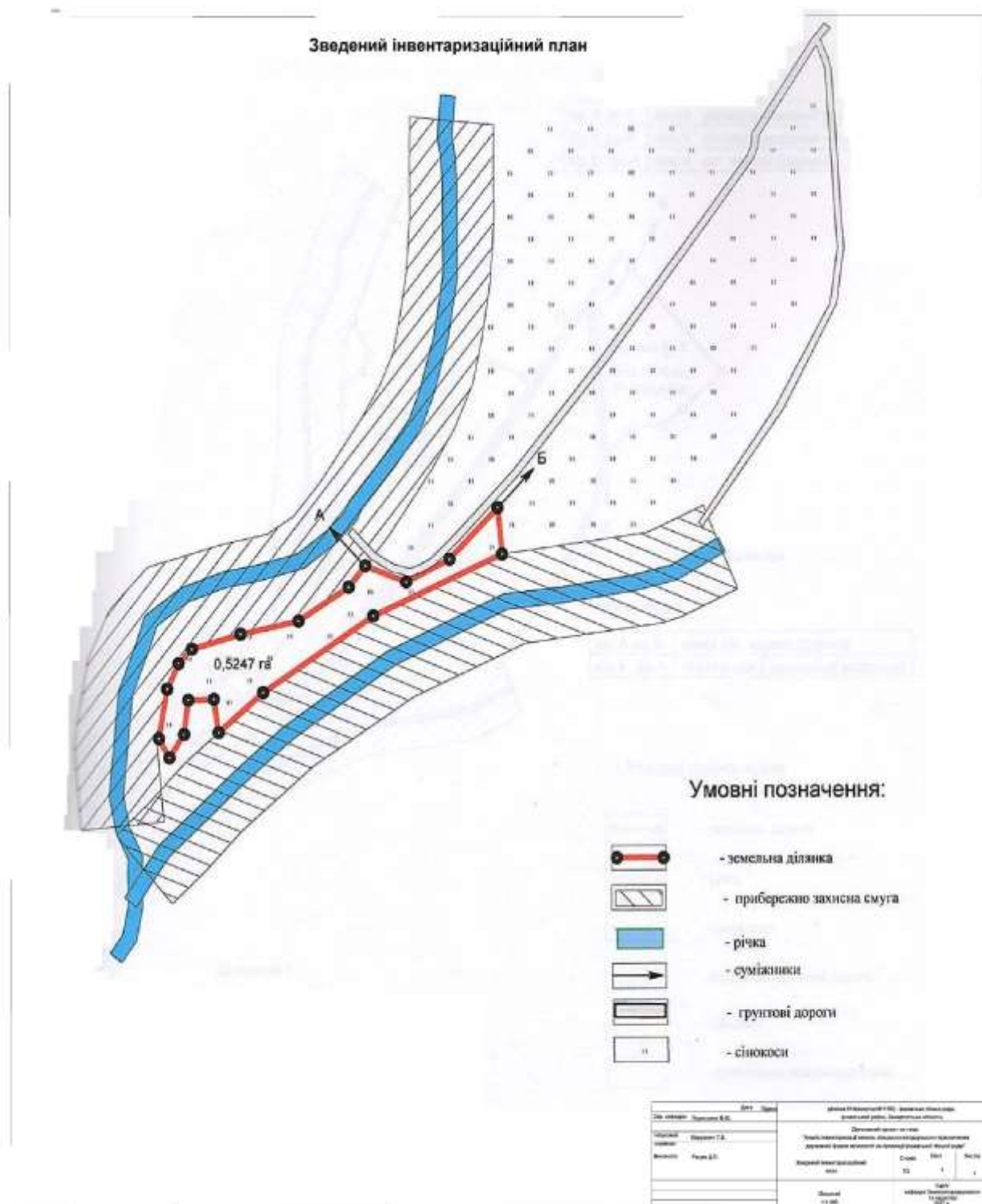
57. Бігун М. Ю. Радикальні підходи та практичні шляхи відновлення потужного лісового комплексу Закарпаття / М. Ю. Бігун // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 1. – С. 165-173.

58. Радомський С. Екологічні проблеми земельних ресурсів та ґрунтів у сільському господарстві на сучасному етапі / С. С. Радомський, М. Г. Ступень, Є. С. Лавейкіна // Вісник Львівського національного аграрного університету: землевпорядкування і земельний кадастр. – 2008. – № 11. – С. 64-67.

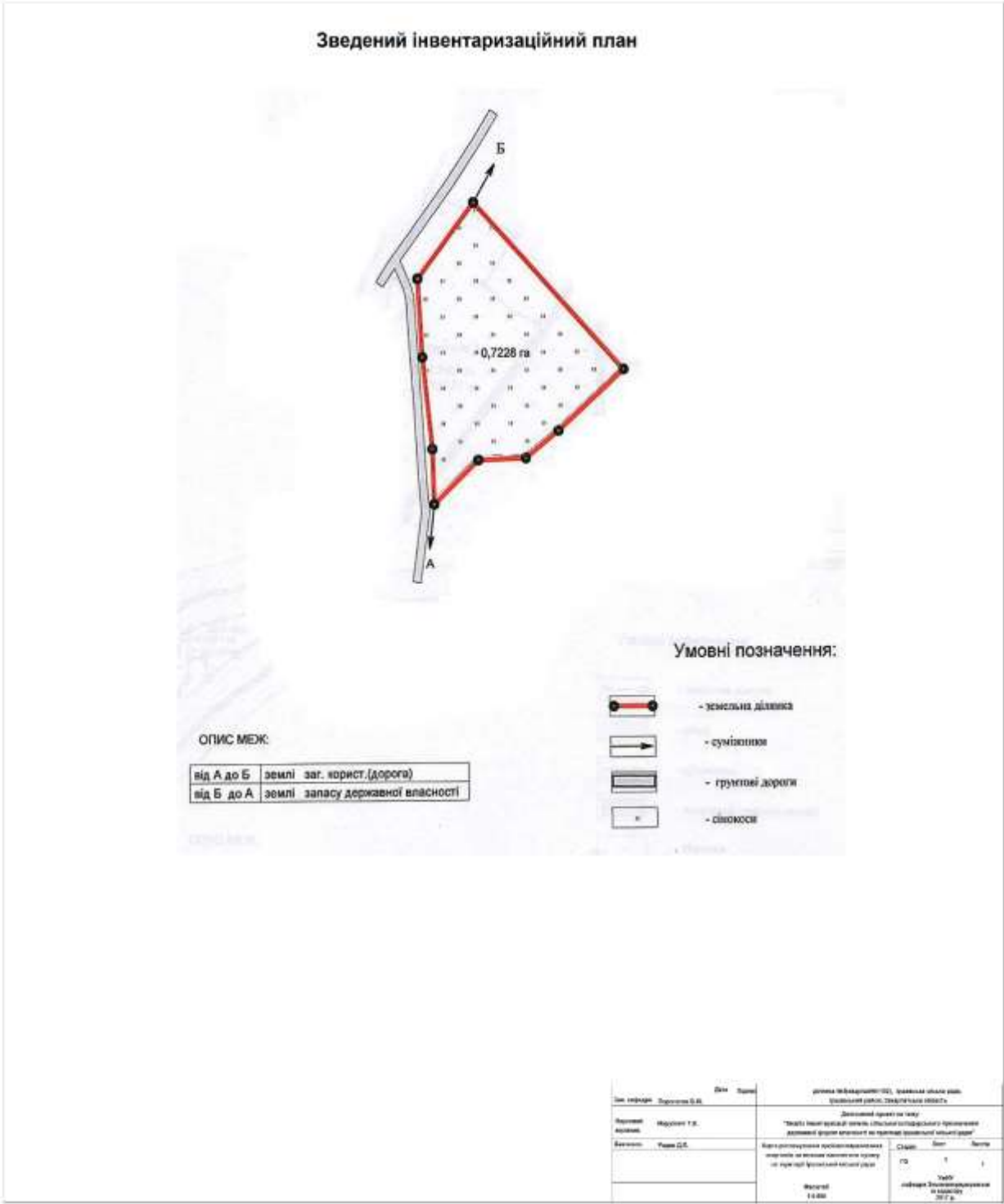
59. Забруднення земельних ресурсів та їх охорона і раціональне використання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [pidruchniki.com/.../zabrudnennya zemelnih resursiv ohoro](http://pidruchniki.com/.../zabrudnennya_zemelnih_resursiv_ohoro).
60. Водні ресурси. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [ua-referat.com/Водні ресурси України Їх стан і охорона](http://ua-referat.com/Водні_ресурси_України_Їх_стан_і_охорона).
61. Охорона атмосферного повітря. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [pidruchniki.com/17190512/.../ohorona atmosferного povit](http://pidruchniki.com/17190512/.../ohorona_atmosferного_povit).
62. Екологія флори та фауни. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [b-ko.com/book 172 glava 17 2.7. ekoлoгiя флop.htm](http://b-ko.com/book_172_glava_17_2.7._ekoлoгiя_флop.htm).
63. Охорона праці. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Охорона_праці

ДОДАТКИ

Додаток Б

Додаток В

Додаток Г

Додаток Д

